

Stavanger kommune
v/Rådmann
Postboks 8001
4068 Stavanger

18.02.2019

TILSYNSRAPPORT

Elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø

Stavanger kommune – Auglend skole

Tema og formål

Fra januar 2018 er det innført et nytt felles nasjonalt tilsyn på opplæringsområdet. Tilsynet omfatter offentlige og frittstående skoler, og strekker seg over fire år. Tilsyn med elevenes skolemiljø er et av temaene som inngår i det nye felles nasjonale tilsynet.

Det overordnede målet med tilsynet er å medvirke til en styrking av arbeidet med elevenes skolemiljø, og av skolens evne til å forebygge og håndtere krenkende atferd i skolen. Gjennom å undersøke skolens praksis vil eventuelle brudd på regelverket avdekkes. Fylkesmannen vil gjennom pålegg kreve at eventuelle brudd på regelverket blir rettet.

Et trygt og godt skolemiljø er en viktig innsatsfaktor for en god skole, og for realisering av formålsparagrafen i opplæringsloven § 1-1. Mangler ved skolemiljøet kan føre til mistrivsel blant elevene, og det vil kunne ha direkte betydning for læringsutbyttet.

Skolemiljøet handler om mellommenneskelige forhold. Et godt psykososialt miljø er grunnleggende for at den enkelte elev skal kunne utvikle seg positivt. Skolen er en av de mest sentrale arenaer i barn og ungdommers liv. Skolen er stedet for læring og utvikling, men uten en grunnleggende følelse av trygghet, tilhørighet og inkludering, vil ikke læring få det riktige fokus.

Temaet for tilsynet er rettet mot skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø, skolens plikt til å arbeide forebyggende, og skolens plikt til å informere og involvere elever og foreldre. Det overordnede formålet med tilsynet er å medvirke til at alle elever har et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring.

Tilsynet skal være med å sikre at skoleeier og skoleledere

- sørger for at tilsatte følger med, gripe inn, varsler, undersøker og setter inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø
- driver et forebyggende, kontinuerlig og systematisk arbeid for å fremme et trygt og godt skolemiljø.
- har et forsvarlig system for å vurdere om og følge opp at skolene oppfyller elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø

Innholdsfortegnelse

1.	Innledning.....	3
1.1	Kort om kommunen.....	3
1.2	Om gjennomføringen av tilsynet.....	3
1.3	Rektor skal sikre, følge opp og sørge for	4
1.4	Om tilsynsrapporten	5
1.5	Brudd på regelverket og varsel om pålegg	5
1.6	Status på rapporten og veien videre.....	5
2	Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø	6
2.1	Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.....	6
2.1.1	Rettslige krav, våre observasjoner og vurderinger	6
2.1.2	Våre konklusjoner.....	15
2.2	Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever	16
2.2.1	Rettslige krav, våre observasjoner og vurderinger.....	16
2.2.2	Våre konklusjoner.....	18
2.3	Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak	18
2.3.1	Rettslige krav, våre observasjoner og vurderinger	18
2.3.2	Våre konklusjoner.....	20
3	Skolens plikt til å arbeide forebyggende og informere og involvere elever og foreldre	21
3.1	Plikten til å arbeide forebyggende, kontinuerlig og systematisk	21
3.1.1	Rettslige krav, våre observasjoner og vurderinger.....	21
3.1.2	Våre konklusjoner.....	24
3.2	Plikten til å informere og involvere elever og foreldre	24
3.2.1	Rettslige krav, våre observasjoner og vurderinger.....	24
3.2.2	Våre konklusjoner.....	27
4	Frist for retting av regelverksbrudd.....	27
	Vedlegg: Liste over dokumentasjon.....	29

1. Innledning

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kapittel 10 A.

I tilsyn kontrollerer vi om skolene oppfyller opplæringsloven med forskrifter.

Dersom Stavanger kommune ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting etter at kommunen har fått en frist for å rette.

Det er kommunen som skoleeier som må sørge for at skoleledelsen ved hver enkelt skole oppfyller kravene og pliktene i loven, og at de tilbyr de tjenester og aktiviteter som loven omhandler. Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Vi gir derfor eventuelle pålegg i tilsynet til kommunen som har ansvaret for at skolen retter opp brudd på regelverket.

Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsloven og offentlighetsloven.

1.1 Kort om kommunen

Stavanger kommune er en kommune med ca. 133 000 innbyggere. Stavanger-skolen har rundt 15 000 elever fordelt på 41 skoler. Auglend skole ligger sentralt i Stavanger, og er en av de største barneskolene i kommunen med 450 elever. Skolen har egen avdeling for hørselshemmede elever i grunnskolen.

1.2 Om gjennomføringen av tilsynet

Vi åpnet tilsyn med Stavanger kommune i brev av 22.08.2018. I brevet informerte vi om tema for tilsynet. Dere ble bedt å levere dokumentasjon til oss. Vi har fått dokumentasjonen for å gjennomføre tilsynet.

Elevenes skolemiljø er temaet for tilsynet. Vi har kontrollert følgende undertemaer:

1. Skolens plikt til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-2, 9 A-3 og 9 A-4
2. Skolens plikt til å arbeide forebyggende, kontinuerlig og systematisk for å fremme et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven § 9 A-3 og 9 A-8 første ledd.
3. Skoleeiers forsvarlige system for å vurdere om og følge opp at skolene oppfyller lovkravene knyttet til tilsynstemaet, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd

Det overordnede formålet med tilsynet er å medvirke til at alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Gjennom å undersøke skolenes praksis vil eventuelle brudd på regelverket avdekkes. Fylkesmannen vil gjennom pålegg kreve at eventuelle brudd på regelverket blir rettet.

Vi har ikke sett på hvordan dere oppfyller andre krav i regelverket.

Når det gjelder metode for tilsyn etter opplæringsloven, har Utdanningsdirektoratet utarbeidet egen håndbok¹ som Fylkesmannen skal bruke. Håndboka ligger på Utdanningsdirektoratets nettsider.

Det er kommunen som har det overordna ansvaret for at krava i opplæringsloven blir oppfylt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Kommunen er derfor adressat for denne tilsynsrapporten.

Fylkesmannen sendte foreløpig rapport til kommunen 12.12.2018. I den presenterte vi våre foreløpige vurderinger og konklusjoner. Stavanger kommune hadde kommentarer til den foreløpige tilsynsrapporten. Dette gjaldt følgende avsnitt

- *Om rektor sørger for at alle som jobber på skolen griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig.*
- *Om rektor sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor dersom de får mistanke om, eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.*
- *Om rektor sikrer at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen har krenket en eller flere elever.*

1.3 Rektor skal sikre, følge opp og sørge for

I flere av kontrollspørsmålene er det stilt spørsmål om rektor «sikrer», «sørger for» eller «følger opp». Kravene om at rektor skal sikre, følge opp eller sørge for, viser til rektors plikt til å arbeide systematisk slik at kravene i loven blir oppfylte.

Rektor skal sikre

At rektor skal sikre at skolen oppfyller et krav i regelverket, betyr at vi undersøker om rektor har bestemt en fast framgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Dette er nødvendig der regelverket gir skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet, slik at skolen selv må operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå fram i hver enkelt sak. Det er ikke et krav at framgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen. Rektor må i tillegg følge opp at de som jobber på skolen bruker framgangsmåten i praksis. Dersom skolen ikke har hatt saker der det har vært nødvendig å bruke framgangsmåten, undersøker vi om rektor har gjort det som er nødvendig for at framgangsmåten vil bli fulgt, når skolen får en slik sak.

Rektor skal følge opp

I noen tilfeller har ikke skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet fordi framgangsmåten er gitt. At rektor skal følge opp at skolen oppfyller et krav i regelverket, betyr at rektor må forsikre seg om at den bestemte framgangsmåten blir oppfylt i praksis på skolen. F.eks.: «Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i samsvar med aktivitetsplanen?» Her er det aktivitetsplanen som viser framgangsmåten, men rektor må følge opp at det som står i aktivitetsplanen blir gjennomført.

Rektor skal sørge for

At rektor skal sørge for at et krav blir oppfylt, betyr at oppgaven er av en slik art at det ikke er nødvendig med en fast framgangsmåte. Dette kan gjelde mindre oppgaver eller aktiviteter.

¹ Metodehåndbok for tilsyn - en håndbok for tilsyn i metode for tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven.

F.eks.: «Sørger rektor for at skolen vurderer informasjonen om hvordan tiltakene har virket, og tilpasser tiltakene basert på vurderinger og elevens syn?» Det kan i tillegg gjelde større oppgaver der det er unaturlig med en fast fremgangsmåte. F.eks.: «Jobber rektor for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et inkluderende og trygt skolemiljø?»

Ikke krav

Når kontrollspørsmålet ikke inneholder krav om at rektor skal «sikre», «følge opp» eller «sørge for», betyr det at vi ikke vurderer det systematiske arbeidet til rektor, men her vil vi bare vurdere om skolen oppfyller kravet i praksis. F.eks.: «Dokumenterer skolen hva som blir gjort for å oppfylle plikten til å følge med og gripe inn, varsle og undersøke?»

1.4 Om tilsynsrapporten

Våre vurderinger i denne rapporten baserer seg i hovedsak på opplysninger som kommer frem i:

- dokumentasjonen dere har sendt inn (se oversikt i vedlegg)
- egenvurdering i Reflex²
- informasjon fra våre egne systemer og offentlige registre
- informasjon på skolens nettsted
- intervjuene med rektor, lærere, avdelingsleder, sosialrådgiver, miljøarbeider foreldrerepresentanter, elevrepresentanter,

Denne rapporten omhandler tilsynet på Auglend skole. Det er laget egen rapport som omhandler skoleeiers forsvarlige system.

1.5 Brudd på regelverket og varsel om pålegg

Vi varsler kommunen om pålegg som gjelder:

- Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø
- Skolens plikt til å arbeide forebyggende og informere og involvere foreldre

1.6 Status på rapporten og veien videre

Stavanger kommune fikk tilsendt foreløpig tilsynsrapport 10.12.2018 og fikk frist til 08.01.2019 med å kommentere rapporten.

Tilbakemelding fra kommunen er innarbeidet under det enkelte punkt.

Det er kommunen som har det overordna ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir oppfylgt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Kommunen er derfor adressat for tilsynsrapporten.

Stavanger kommune får en frist til å rette regelverksbruddene, jf. kommuneloven § 60 d.

² RefLex er et nettbasert verktøy som skal gi barnehager, barnehagemyndighet, offentlige og frittstående skoler og skoleeiere hjelp til å vurdere om egen praksis er i samsvar med regelverket

Frist for retting er 1.mai 2019

Kommunen må innen denne datoen sende Fylkesmannen en erklæring om at ulovlige forhold er rettet. Dersom regelverksbrudd ikke er rettet innen den fastsatte fristen, vil Fylkesmannen vedta pålegg om retting. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som enkeltvedtak og kan klages på, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

2 Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø

Denne delen omfatter tre deltemaer

- plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-3 og 9 A-4
- plikten til å umiddelbart varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som arbeider på skolen krenker en eller flere elever, jf. opplæringsloven §§ 9 A-3, 9 A-4 og 9 A-5
- plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak, jf. opplæringsloven §§ 9 A-3 og 9 A-4

2.1 Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

2.1.1 Rettslige krav, våre observasjoner og vurderinger

Alle som jobber på skolen, skal ha kunnskap om at det er elevens egen opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø

Rettslig grunnlag

Det er elevens egen subjektive opplevelse av skolemiljøet som avgjør om elevens rett til et trygt og godt skolemiljø er oppfylt. For at dere skal kunne oppfylle aktivitetsplikten, må alle ta utgangspunkt i hvordan eleven selv opplever at skolemiljøet virker på egen helse, trivsel og læring, jf. opplæringsloven §§ 9 A-2 og 9 A-3 andre ledd.

Har alle som jobber på skolen, kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø?

Våre observasjoner og vurderinger

Det fremgår av *Handlingsplan 9a retten til et godt psykososialt miljø, Auglend skole og SFO* at det er elevens opplevelse av hvordan de har det på skolen, som er avgjørende. Rektor, de ansatte og elevene forteller at informasjon om kapittel 9A i opplæringsloven har hatt stort fokus det siste året. Det er et tema som har vært diskutert og repetert i fellestid. Svar i Reflex og i intervju bekrefter at de ansatte på skolen er godt kjent med at de skal ta utgangspunkt i elevens subjektive opplevelse. Rektor svarte i Reflex at det er elevens egen subjektive opplevelse av skolemiljøet som avgjør om elevens rett til et trygt og godt skolemiljø er oppfylt. Videre fremgår

det av skolens aktivitetsplaner at de ansatte tar utgangspunkt i hvordan den enkelte elev opplever skolemiljøet.

Fylkesmannens vurdering er at Auglend skole oppfyller regelverkets krav på dette punktet.

Alle som jobber på skolen, skal følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø

Rettslig grunnlag

Plikten til å følge med varierer ut fra hvilken rolle, oppgaver og posisjon den voksne har på skolen, jf. opplæringsloven § 9 A-4 første ledd. Alle som jobber på skolen må kjenne til hvordan de i sin arbeidshverdag skal være årvåkne for forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Dere skal følge spesielt godt med på hvordan elever med en særskilt sårbarhet har det på skolen. Dere må skaffe dere informasjon fra elevene om hvordan de opplever skolemiljøet.

Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare?

Våre observasjoner og vurderinger

Gjennom Reflex og intervju er det tydelig at ny rektor på skolen på kort tid har satt et tydelig fokus på elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø. Dette har hun gjort både ved gjennomganger av nytt regelverk, endring i planer, og gjennom endringer i skolens system for å følge med og fange opp.

Både i Reflex og i intervju vises det til skolens skjema *Registrering av hendelser knyttet til kapittel 9A*. Rektor skriver i Reflex at ansatte observerer, registrerer hendelser og dokumenterer dersom de får en henvendelse eller registrerer at elever ikke har det trygt og godt. Skjemaet brukes av alle ansatte til å registrere når elever blir utsatt for negative handlinger, enten det er små eller store hendelser. Skjemaene er lett tilgjengelige for de ansatte, slik at en enkelt skal kunne ta det i bruk ved behov. Utfylt skjemaet overleveres kontaktlærer, som følger saken opp videre. I intervju kom det frem at dette var en framgangsmåte alle var godt kjent med, og som sikret at en klarte å fange opp elever som ikke hadde det trygt og godt.

En av de ansatte skriver i Reflex: *Jeg har jo også ansvar for å følge med på alle elevene på skolen, da særlig i vaksituasjonen i friminutter. Jeg har ved flere anledninger notert og gitt skriftlig informasjon til kontaktlærer dersom jeg har sett elever som står mye alene i friminuttene, eller som ikke ser ut til å ha det bra. Nå har vi jo rutiner på registreringsskjema som gjør denne jobben lettere.* Dette bekreftes av flere ansatte i intervjuene.

*Pilå*³ viser saksgang ved negativ atferd, der første steg er *Registrering av hendelser*. I denne saksgangen er skolens ansvar overfor elever med en særskilt sårbarhet presisert. *Pilå* henviser til rundskriv *Skolemiljø Udir-3-2017* og det blir konkretisert hva som ligger i særskilt sårbarhet. Det står også i *Pilå* at registreringsskjemaene skal brukes for å kartlegge elevens sårbarhet. Rektor

³ Pilå viser skolens system for saksgang fra en hendelse blir registrert til en sak avsluttes

skriver i Reflex at med utgangspunkt i registreringene kan vi kartlegge og følge med på om eleven trenger en aktivitetsplan, og om elever viser seg å være særskilt sårbare

Det fremgår av intervju at det er gjort kartlegginger og gjennomgang av hvilke elever som er sårbare elever på trinnene. Av svar i Reflex går det fram at fellestid er benyttet til å kartlegge hver klasse, og de ansatte har merket seg de særskilt sårbare elevene som de skal være spesielt oppmerksomme på. Personalet har jobbet med case rundt sårbare elever.

Elevene sa i intervjuet at det var vakter over alt ute, og at de har gule vester. Ifølge elevene får de med seg alt som skjer, og de registrerer det som skjer. Elevene mente også at når det var litt plaging og kommentarer, snakker læreren med dem som har negative kommentarer. Hørselshemmede elever kan være spesielt sårbare. Alle vakter som kan tegnspråk, er plassert en spesiell plass i skolegården, slik at de hørselshemmede elevene vet hvor de kan få hjelp. I intervju kom det fram at disse elevene i fjor etterlyste vakter som kunne tegnspråk. Da ble vaktsystemet endret, slik at det alltid var vakter ute som kunne tegnspråk.

I intervju ble det problematisert at også døve barn kan mobbe/plager hørende barn uten at voksne får dette med seg. De hørselshemmede kan f.eks. bruke stygge tegn. Ved å ha vakter ute som kan tegnspråk, vil skolen bedre kunne følge med på disse krenkelsene.

Skolen lager også en plan for elever med uønska atferd – *Tiltaksplan for uønska atferd*. Skolen lager en slik plan for den eller de elevene som mobber eller krenker andre. Læringsmiljøsentret viser til at de som utøver mobbing er en særskilt sårbar gruppe. Senteret skriver på sin nettside *Å mobbe er heller ikke ufarlig for mobberen, og gjennom mobbeatferd utvikles mønster som kan være sosialt destruktiv om mobbeatferden ikke blir korrigeret*. Etter Fylkesmannens vurdering vil skolens praksis kunne bidra til å fange opp og følge med på også disse elevene på en hensiktsmessig måte.

Som en del av det systematiske arbeidet som handler om å følge med på elevenes skolemiljø, gjennomfører Auglend skole Elevundersøkelsen på 5. og 7.trinn hver høst. Dette går fram av *Årshjul for kvalitetsutvikling*. Årshjulet inneholder også en prosedyre for oppfølging av Elevundersøkelsen. Det går videre fram at Spekter skal gjennomføres på alle trinn i november. I Reflex opplyser rektor at Spekter skal gjennomføres to ganger hvert år for oppfølging og synliggjøring av endringer i klassemiljøet. Svarene i intervjuene er noe ulike når det gjelder bruken av Spekter, men de ansatte har en felles forståelse av at dette skal gjennomføres årlig på alle trinn.

Det går fram av intervju at i elevsamtaler er det et eget punkt om elevens sosiale hverdag, og i utviklingssamtaler er det et eget punkt om elevens sosiale hverdag. Av intervju går det også fram at loggføring også brukes ved behov.

Fylkesmannens vurdering er at alle som jobber på skolen følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø

Alle som jobber på skolen, skal gripe inn mot krenkelser dersom det er mulig

Rettslig grunnlag

Plikten til å gripe inn er ikke det samme som plikten til å sette inn tiltak, jf. opplæringsloven § 9 A-4 første ledd. Plikten til å gripe inn handler ofte om umiddelbart å stanse negativ oppførsel, for eksempel ved å bryte opp en slåsskamp eller stanse annen fysisk krenkelse, stanse en utfrysningssituasjon eller stanse og irettesette elever som krenker andre elever verbalt. Alle som jobber på skolen, skal ha nulltoleranse mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering.

Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?

Våre observasjoner og vurderinger

I den foreløpige tilsynsrapporten hadde Fylkesmannen følgende observasjoner

Skolen skal dokumentere hva den gjør for å oppfylle plikten til å gripe inn mot krenkelser. Dere skal kunne dokumentere hva som er gjort i hver enkelt sak, ikke bare vise til rutiner for hvordan dere oppfyller denne delplikten.

I Handlingsplan §9a retten til et godt psykososialt miljø står det at skolen skal gripe inn og stoppe uønska atferd med en gang, hvis det er mulig. I intervju med elevene ble det sagt at lærerne er på plass hvis noe skjer.

I mal for aktivitetsplan er det et eget punkt som skal fylles ut: Plikt til å gripe inne – kort beskrivelse av hva som er gjort for å oppfylle plikten til å gripe inn (gjelder spesielt akutte situasjoner). Fylkesmannens gjennomgang av skolens aktivitetsplaner viser at dette punktet ikke er tilstrekkelig beskrevet.

I Reflex går det frem at det er behov for en avklaring av hvordan ansatte skal forholde seg til voldelige elever (f.eks holdesituasjoner). Dette er lagt inn i skolens HMS-plan dette skoleåret. Rektor har planlagt å innhente ekstern kompetanse for hvordan voldelige elever skal håndteres.

Etter Fylkesmannens vurdering er det usikkerhet blant de ansatte om hvordan de skal gripe inn, spesielt ved fysiske krenkelser. Rektor har ikke sørget for at alle som jobber på skolen har tilstrekkelig kompetanse til å gripe inn i slike situasjoner. Fylkesmannen presiserer i den forbindelse at ansatte i skolen har en plikt til å gripe inn for å hindre at elever skader eller plager andre, skader seg selv eller eiendom. Fylkesmannen vil understreke at opplæringsloven ikke gir hjemmel for bruk av fysisk tvang og makt overfor elever. Dette er slått fast i forarbeidene til opplæringsloven. Det er svært viktig at det innenfor opplæring opptres med stor varsomhet når det gjelder hvilke virkemidler som tas i bruk for å nå aktuelle opplæringsmål.

Stavanger kommune kommenterte følgende på Fylkesmannens observasjoner og vurderinger. *Her mener Stavanger kommune at fylkesmannen legger til grunn en feil tolkning av hva som ligger i delplikten «å gripe inn». Stavanger kommune forstår denne delplikten dithen at den handler om handler mer akutte situasjoner. Dette mener vi også er tydelig i Utdanningsdirektoratets rundskriv 3-2017, under punkt 6.2.4. Her står det bla. a.:*

«Det som kjennetegner plikten til å gripe inn, er at handlingen skjer umiddelbart og at den er rettet mot å stoppe en situasjon som pågår og er forholdsvis akutt.» Dermed vil ikke denne delplikten være relevant i alle aktivitetsplaner som blir utarbeidet, og dokumentasjonsplikten må forstås i lys av dette.

Skolen skal forøvrig, som påpekt i rapporten, gjennomføre en planlagt opplæring i håndtering av f eks holdesituasjoner.

Fylkesmannen har på bakgrunn av kommentarene på nytt gjennomgått forarbeid til loven og viser i den forbindelse til 2016–2017 Prop. 57 L 23 Endringer i opplæringslova og friskolelova (skolemiljø). Denne plikten ikke er endret fra tidligere regelverk, og det er her skolen etablerer en lik praksis blant de ansatte for hvordan en griper inn ved uakseptabel språkbruk og atferd. Vi er enig med kommunen i at vi har lagt en for streng forståelse av skolens plikt til å dokumentere hvordan de har grepet inn.

Etter ny gjennomgang er det Fylkesmannens vurdering at skolens praksis er i tråd med kravene, og at aktivitetsplanene og skjema for registrering av hendelser er tilstrekkelig også i lys av dokumentasjonsplikten. Fylkesmannen ser likevel at i noen av skolens aktivitetsplaner er ikke førstesiden fra malen tatt med, og det er her skolen dokumenterer hvordan de har grepet inn. Dette må skolen være oppmerksomme på slik at det ikke blir uteglemt. Planlagt opplæring rundt temaet hvordan gripe inn bør i tillegg inn som en del av skolens systematiske arbeid, og skoleeier må sørge for at skolen får nødvendig og riktig kompetanse.

Fylkesmannens vurdering er at rektor i tilstrekkelig grad har sørget for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelser.

Alle som jobber på skolen, skal varsle rektor ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Rettslig grunnlag

Alle som jobber på skolen, skal varsle rektor om all mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven § 9 A-4 andre ledd. Terskelen for hva som skaper mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal være lav. Å ha en mistanke om at en elev ikke har det trygt og godt på skolen, vil si å ha en følelse av eller antagelse om at eleven ikke har det bra. De som jobber på skolen, skal gi eleven beskjed om at de kommer til å varsle rektor om saken, med mindre dette hindrer at de kan varsle rektor raskt nok. I noen tilfeller vil det være nødvendig å varsle rektor straks, mens i andre tilfeller kan det være forsvarlig å vente noe lenger.

Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?

Varsler rektor skoleeieren om alvorlige tilfeller, inkludert tilfeller er skolen ikke har klart å løse en sak?

Våre observasjoner og vurderinger

Skolens fremgangsmåte for varsling må gi føringer for hvilke saker de som jobber på skolen skal varsle om straks, og hvor raskt de skal varsle om saker til rektor. Fremgangsmåten må sikre at de som jobber på skolen, gjør det som er rimelig å forvente av dem i det enkelte tilfellet

Rektor skriver i Reflex at dette kanskje er det vanskeligste i arbeidet med kap.9A-saker: Hvilke saker de ansatte skal varsle om straks, og hvor raskt de skal varsle om andre saker? Rektor skriver videre at det er brukt fellestid på å diskutere ulike saker, og at i tvilstilfeller drøfter lærerne dette med rektor. Rektor skriver at de begynner å få en klarhet i hvilke saker som krever en aktivitetsplan med påfølgende varsling til rektor.

«Pilå» viser at det skal stilles to spørsmål innledningsvis til elev og foresatte – *Har eleven et trygt og godt skolemiljø? Ønsker dere ledelsen involvert?* Hvis elevens subjektive opplevelse er at han/hun ikke har det trygt og godt, lager kontaktlærer en aktivitetsplan, *fyller ut arbeidsdokument og registreringer, tiltak og evalueringstidspunkt. Når planen er ferdig skal rektor og foresatte ha kopi.* I og med at rektor skal ha kopi av alle aktivitetsplaner og skrive under på dem, blir rektor varslet om alle saker der det er kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt.

I mal for aktivitetsplan står følgende– *Dersom hendelsene karakteriseres som mobbing/brudd på elevens rett til et godt psykososialt miljø skal rektor varsles og signere aktivitetsplanen.* Fylkesmannen understreker at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø.

Hvis foresatte/elev ikke ønsker ledelsen involvert, stiller Fylkesmannen spørsmål ved om en da kan risikere at rektor ikke blir varslet ved mistanke om at en elev ikke har det trygt og godt. I *Pilå* står det *Med hensynet til at saken skal løses på lavest mulig nivå.* Loven har her gitt alle som arbeider på skolen og rektor en spesifikk oppgave. Etter vår vurdering er det derfor ikke nødvendig å avklare med elev eller foresatt om de ønsker at ledelsen skal involveres. Varsling til ledelsen er en plikt de som arbeider på skolen har.

Gjennom intervju går det frem at det er noe ulik forståelse for når rektor skal varsles i prosessen. I Reflex beskriver rektor en praksis der lærerne får oppfølging av avdelingslederne på trinn. Avdelingslederne vet om alle registreringene som de ansatte har gjort. Rektor får så beskjed dersom det er satt i gang tiltak rundt en elev. Dette gjelder de sakene rektor ikke allerede «eier», noe som betyr at rektor ikke er aktivt inne i saken.

Etter Fylkesmannens vurdering er rektor tett på arbeidet på området, men skolens fremgangsmåte, slik vi tolker den, sikrer ikke at rektor varsles ved mistanke. Rektor varsles når aktivitetsplan er laget.

Rektor sier i intervju at hun drøfter vanskelige saker med skoleeier, og at det lav terskel for å ta kontakt. Det foreligger et eksempel der skolen har varslet skoleeier om et alvorlig tilfelle.

Stavanger kommune kommenterer at *Fylkesmannens forståelse av at rektor varsles først etter at en aktivitetsplan er laget ikke er riktig. Rektor er alltid kjent med saken før det blir utarbeidet en aktivitetsplan. Rektor signerer jo også aktivitetsplanene. Skolens framgangsmåte er derimot at skolens ansatte registrerer negative eller uønskede hendelser, og disse registreringene blir gjennomgått med ledelsen - på trinnmøter og/eller i dialog med rektor, hvor videre arbeid blir bestemt.*

På bakgrunn av denne presiseringen rundt prosedyre, og en ny gjennomgang av dokumentasjon er det Fylkesmannens vurdering at rektor sikrer at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier, dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Etter Fylkesmannens vurdering varsler rektor skoleeieren om alvorlige tilfeller, inkludert tilfeller der skolen ikke har klart å løse en sak.

Skolen skal undersøke alle saker

Rettslig grunnlag

Etter at rektor har fått varsel om mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal dere undersøke saken så snart som mulig, jf. opplæringsloven § 9 A-4 tredje ledd. Tilsvarende gjelder tilfeller der en elev sier ifra om at han eller hun ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Undersøkelsene skal få frem fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelse og hva i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet. Hvis undersøkelsen viser at eleven ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller eleven selv har sagt fra om dette, må dere bruke informasjonen til å vurdere hvilke tiltak dere skal sette inn. Dere må innhente nok informasjon til å avdekke hva som har skjedd, og om én eller flere elever opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt. For at saken skal være godt nok opplyst, må dere snakke med alle elevene som kan belyse saken.

En elev som er involvert i saken, har rett til å uttale seg. Eleven skal få nødvendig informasjon for å kunne ta stilling til om han eller hun vil uttale seg, hva saken gjelder, og hvorfor og hvordan dere skal gjennomføre samtalen. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen og sørge for at den er tilpasset elevens modenhetsnivå. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Sikrer rektor at skolen undersøker saken når rektor får varsel fra en ansatt ved skolen, eller en elev sier fra om at skolemiljøet ikke er trygt og godt?

Sikrer rektor at skolen undersøker saken snarest?

Det fremgår av *Handlingsplan §9a retten til et godt psykososialt miljø* at Speker brukes jevnlig som kartleggingsverktøy for å følge med på utviklingen av læringsmiljøet ved mistanke eller varslings om f.eks. mobbing. Det står følgende om Speker i planen: *Undersøkelsene er et varslingsssystem for elever som ikke opplever at de har et trygt og godt skolemiljø, og et nyttig verktøy for å hente ut positiv informasjon om arbeidet som har blitt gjort for å bygge et godt læringsmiljø.* Det fremgår av planen at undersøkelsene gjennomføres på skolen for elevene på 4.-10. trinn. Elevene på 1.-3.trinn svarer på spørsmålene sammen med sine foresatte.

I mal for aktivitetsplan er det et eget punkt som omhandler plikten til å undersøke saken – *hvilke undersøkelser er gjort, av hvem og når. Hva har undersøkelsene i saken avdekket? I saker med omfattende undersøkelser, kan dokumentasjon framkomme som vedlegg, f.eks. møtereferater, trivselsundersøkelser o.l.*

Det fremgår av aktivitetsplanene at skolens undersøkelser ofte handler om samtale med elev og andre involverte elever, og foresatte. Samtalene gjennomføres av kontaktlærer, rektor eller sosialrådgiver, eller en kombinasjon av disse. I noen tilfeller er også helsesøster, barnevernstjeneste og PPT involvert for observasjon og samtale.

Det går frem av intervju at også sosiogram og loggføring brukes i undersøkelsesfasen.

I skolens *Skjema for registrering av hendelser knyttet til kap.9a* er det også spørsmål som handler om undersøkelsesfasen i en sak som skal fylles ut: Hvem har utført handlingen? Hvilken hendelse har funnet sted? Hvem har fått brutt retten til et trygt og godt psykososialt miljø? Disse spørsmålene kan være med på å sikre at undersøkelsene av en sak iverksettes raskt.

I en av presentasjonene brukt på fellestid på skolen *Repetisjon og eksempler – Slik fungerer nye rutiner §9A* står følgende: *Dersom foresatte eller elev sier at de ikke har det trygt og/eller godt skal arbeidsdokumentet/aktivitetsplan benyttes i sin helhet, med konkrete tiltak og eksakt evalueringstidspunkt.*

Rektor sikrer gjennom rutiner og maler at undersøkelsene iverksettes. I tillegg skriver rektor under på alle aktivitetsplanene, og kan på denne måten sikre at undersøkelsene er gjort.

Fylkesmannens vurdering er at skolen undersøker alle saker så raskt som mulig.

Eleven skal få uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen

Rettslig grunnlag

Eleven skal få nødvendig informasjon for å kunne ta stilling til om han eller hun vil uttale seg, hva saken gjelder, og hvorfor og hvordan dere skal gjennomføre samtalen, jf. opplæringsloven § 9 A-4 femte ledd. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen og sørge for at den er tilpasset elevens alder og modenhetsnivå. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte, eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Sikrer rektor at eleven får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen?

Våre observasjoner og vurderinger

I intervju går det fram at elever og foreldre alltid er med og utarbeider tiltak.

I mal for aktivitetsplan og arbeidsdokument for ansatte, er punkt som skal fylles ut: *Elevens stemme, når tiltak skal evalueres sammen med elev/foresatte, og en avkrysning om foresatte/elev er orientert om aktivitetsplanen.*

I intervju går det frem at eleven får uttale seg om innholdet, så fremt det er hensiktsmessig. Dette forklares med at noen ganger kan voksne se noe som eleven ikke ser.

Fylkesmannens gjennomgang av skolens aktivitetsplaner viser at elevens stemme er synliggjort og tatt hensyn til.

Fylkesmannens vurdering er at elevene får uttale seg om innholdet i aktivitetsplanen.

Skolen skal sette inn tiltak for å gi eleven et trygt og godt skolemiljø

Rettslig grunnlag

Plikten til å sette inn tiltak gjelder uavhengig av hva som er årsaken til at eleven ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt, jf. opplæringsloven § 9 A-4 fjerde ledd. Årsaken kan være noe som skjer utenfor skoletiden eller skolens område.

Dere skal velge tiltak ut fra faglige vurderinger av hva som er egnede tiltak. Vurderingene skal basere seg på kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer. De egnede tiltakene skal gjøre det som er tilstrekkelig for å gi eleven et trygt og godt skolemiljø.

Dere må aktivt søke etter mulige og egnede tiltak, og sette inn de tiltakene som er tilgjengelige for skolen. Dere må tilpasse tiltakene til saken og elevens helhetlige behov. Samlet sett skal dere gjennomføre de tiltakene som med rimelighet kan forventes av dere i den enkelte saken. Tiltakene må være lovlige etter opplæringsloven.

Dere må ta stilling til hva som er elevens beste i saken. Da må dere vurdere elevens syn på hva som bør være innholdet i aktivitetsplanen, elevens identitet, karaktertrekk og egenskaper, familiemiljø og nære relasjoner, beskyttelse, omsorg og sikkerhet, sårbarhet eller sårbare situasjoner, elevens rett til liv og utvikling, elevens fysiske og psykiske helse og elevens rett til utdanning. Det skal sterke hensyn til for at dere kan sette elevens beste til side. Dere må ta stilling til hvor stor vekt elevens beste skal ha.

Hvis dere setter inn tiltak som berører andre elever enn den som ikke har et trygt og godt skolemiljø, må dere vurdere hva som er til disse elevenes beste. Ved motstrid mellom hensynet til de forskjellige elevenes beste, må dere avgjøre om det er mulig å finne en løsning som ivaretar alle hensynene og elevene.

Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?

Våre observasjoner og vurderinger

Det går frem av intervju at personalet har jobbet med case i fellestid, og sett på eksempler på tiltak. Rektor sier i intervju at tiltakene nå er blitt mye mer konkrete enn de var tidligere.

I intervju går det frem at rektor får kopi av alle aktivitetsplaner, og fyller ut et skjema som sjekklister. Rektor sjekker tiltakene og skriver under, eller kobler seg på hvis hun er uenig.

Samtaler, sammen med observasjon og møter, er ofte valgt som tiltak i aktivitetsplanene. Fylkesmannen vil presisere at dere skal velge tiltak ut fra faglige vurderinger av hva som er best egnet. Vurderingene skal basere seg på kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer. Samtaler kan fungere godt i konflikter, men det fordrer at man er tydelig på formål og oppfølging. Det innebærer også at skolen setter tydelige krav og mål, både i selve samtalen, men også i aktivitetsplanen som beskriver tiltaket. Faren med samtaler som tiltak, er det kan bli uforpliktende og uklart. Derfor vil ofte tiltak i tillegg til samtaler være hensiktsmessige.

I intervju går det frem at skolen samarbeider med elever og foreldre for å finne de tiltakene som er best for eleven. Skolens sosialrådgiver blir brukt når ansatte trenger råd om tiltak. Skolens aktivitetsplaner viser også at andre instanser som barnevern, PPT, Lenden, helsesøster og BUP blir involvert der det er nødvendig.

Fylkesmannens vurdering er at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt.

Skolen skal dokumentere hva den gjør for å følge med, gripe inn, varsle og undersøke saker

Rettslig grunnlag

Dere skal dokumentere det dere har gjort i hver enkelt sak, og det er ikke tilstrekkelig å vise til rutiner eller planer for hvordan dere skal oppfylle aktivitetsplikten jf. opplæringsloven § 9 A-4 sjuende ledd. Når det gjelder plikten til å sette inn egnede tiltak, er den skriftlige aktivitetsplanen god nok dokumentasjon.

Dokumenterer skolen hva som blir gjort for å oppfylle plikten til å følge med og gripe inn, varsle og undersøke?

Våre observasjoner og vurderinger

Gjennom rutine for saksgang, skjema for registrering av hendelser, mal for aktivitetsplan og dokumentasjon fra seksten enkeltsaker, dokumenterer skolen hva som blir gjort for å oppfylle plikten til å følge med og plikten til å undersøke.

Som tidligere beskrevet vurderer Fylkesmannen at skolens fremgangsmåte i henhold til plikten å gripe inn, og plikten å varsle er tilstrekkelig synliggjort. Fylkesmannens vurdering er derfor at skolen i tilstrekkelig grad dokumenterer fremgangsmåte knyttet til plikten til å følge med, gripe inn og plikten til å varsle.

2.1.2 Våre konklusjoner

Auglend skole oppfylder regelverkets krav på disse punktene

- alle som jobber på skolen skal ha kunnskap om at det er elevens egen opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø
- rektor sikrer at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare
- rektor sørger for at alle som jobber på skolen griper inn mot krenkelses dersom det er mulig
- rektor sikrer ikke at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø
- rektor varsler skoleeieren om alvorlige tilfeller, inkludert tilfeller der skolen ikke har klart å løse en sak
- rektor sikrer at skolen undersøker saken når rektor får varsel fra en ansatt ved skolen, eller en elev sier fra om at skolemiljøet ikke er trygt og godt
- rektor sikrer at skolen undersøker saken snarest
- rektor sikrer at eleven får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen
- rektor sikrer at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt
- skolen skal dokumenterer hva den gjør for å følge med, gripe inn, varsle og undersøke saker

2.2 Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever

2.2.1 Rettslige krav, våre observasjoner og vurderinger

Alle som jobber på skolen, skal varsle rektor straks ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen har krenket en eller flere elever. Dersom det er en ansatt i skoleledelsen som krenker elever, skal den som jobber på skolen, varsle skoleeieren istedenfor rektor.

Rettslig grunnlag

Alle som jobber på skolen, skal varsle rektor straks ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen har krenket en eller flere elever. Dersom det er en ansatt i skoleledelsen som krenker elever, skal den som jobber på skolen, varsle skoleeieren istedenfor rektor.

Hva som er å krenke, skal dere tolke vidt. Det kan være direkte handlinger og verbale uttrykk rettet mot elever. I tillegg omfatter begrepet mer indirekte krenkelses som utestenging, isolering og baksnakking. Hvordan elevene opplevde krenkelsen, er uten betydning for plikten til å varsle. Det er tilstrekkelig med mistanke for at plikten til å varsle inntreffer. Å ha en mistanke vil si å ha en følelse av eller antagelse om at en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever.

Dere skal gi elevene som har blitt krenket, beskjed om at dere kommer til å varsle rektor eller skoleeieren om saken, med mindre dette hindrer at dere kan varsle raskt nok.

Rektor skal varsle skoleeieren straks, dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever, jf. opplæringsloven § 9 A-5.

Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever. Sikrer rektor at de ansatte varsler direkte til skoleeier dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen?

Våre observasjoner og vurderinger

Alle ansatte som ble intervjuet svarer ja på spørsmålet ovenfor. Rektor skriver i Reflex at de ansatte skal gi muntlig beskjed eller skrive mail til rektor. Rektor dokumenterer varslingen. Samtidig ser Fylkesmannen at *Handlingsplan §9a Retten til et godt psykososialt miljø*, sier lite om den skjerpede aktivitetsplikten som gjelder i de tilfellene der en ansatt krenker en elev. Det eneste som er nevnt, er at Spekter brukes med en tilleggsmodul som kan avdekke om elever blir krenket av voksne på skolen, og at ledelsen ved skolen håndterer disse sakene med en oppfølgingsplan.

I presentasjonen som er brukt i PU-tid er heller ikke dette presisert.

I intervju opplyser rektor om at ledelsen har utarbeidet nye rutiner for hvordan de skal følge opp ansatte som ikke praktiserer holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø. Disse rutinene er ikke gjennomgått med personalet ennå.

Tiltaksplan for oppfølging av ansatte er et arbeidsdokument for ledere på Auglend skole. Det er etter Fylkesmannens vurdering ikke en fremgangsmåte som sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor dersom de får mistanke eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever.

Rutinen *Varsling til skoleeier etter opplæringslovens § 9A-5* sikrer rutine for å varsle skoleeier dersom en som arbeider på skolen krenker en elev. Ingen av intervjuene viser at det er kjennskap til denne rutinen. Fylkesmannen kan ikke se av presentasjoner, eller skolens egne rutiner at dette er spesifikt nevnt.

I tilbakemelding på foreløpig tilsynsrapport skriver Stavanger kommune *På s. 17 konkluderer fylkesmannen med at «rektor ikke sikrer at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeier dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen.» For å nyansere dette, legger skolen til dette svaret ved sin mal for medarbeidersamtale, der punkt 3d omfatter krenkelser fra voksne. Skolen legger også ved et utdrag fra e-post sendt alle ansatte som adresserer 9A-5.*

Fylkesmannen presiserer at det rettslige kravet her er at rektor må ha en fremgangsmåte som sikrer at alle er kjent med plikten til å varsle rektor. Av intervju gikk det frem at ikke alle var kjent med fremgangsmåten for varsling. I tillegg sier *Handlingsplan §9a Retten til et godt psykososialt miljø*, lite om den skjerpede aktivitetsplikten. Mail til ansatte er ikke tilstrekkelig for å sikre at alle er kjent med plikten. Medarbeidersamtalen vil ikke etter Fylkesmannens vurdering sikre at f.eks nytilsatte på skolen er blir gjort kjent med plikten og fremgangsmåte for varsling.

Etter Fylkesmannens vurdering har ikke rektor innarbeidet en fremgangsmåte som sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor straks dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen krenker en eller flere elever. Skolens egne rutiner sikrer heller ikke at ansatte er orientert om plikten til å melde fra til skoleeier dersom det er en i ledelsen som står bak krenkelsen.

Skolen skal undersøke saken straks

Rettslig grunnlag

Dere må undersøke hva som har skjedd, om det har skjedd krenkelser og hvilke elever som er berørt, jf. opplæringsloven § 9 A-4 tredje ledd og § 9 A-5.

Hvis undersøkelsene viser at en som jobber på skolen har krenket elever, må dere undersøke hvordan elevene opplevde dette. Hvis det er elever som ikke har et trygt og godt skolemiljø som følge av krenkelsene, må dere bruke informasjonen til å vurdere hvilke tiltak dere skal sette inn.

En elev som krenkelsen direkte retter seg mot har rett til å uttale seg. Eleven skal få nødvendig informasjon for å kunne ta stilling til om han eller hun vil uttale seg, hva saken gjelder, og hvorfor og hvordan dere skal gjennomføre samtalen. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen og sørge for at den er tilpasset elevens modenhetsnivå. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte, eller få dem til å uttale seg på sine vegne. Dersom krenkelsen rettet seg mot en større gruppe elever, for eksempel en klasse, kan det være tilstrekkelig å snakke med klassen samlet eller med en del av elevene.

Sikrer rektor at skolen undersøker saken ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever?

Sikrer rektor at skolen undersøker saken straks?

Våre observasjoner og vurderinger

Av svar i Reflex går det fram at elevene får mulighet til å varsle gjennom Spekter dersom de føler at de blir krenket av voksne. Ledelsen setter i gang oppfølging og tiltak umiddelbart hvis dette blir varslet. Rektor skriver *Vi legger til rette for samtaler med elever som varsler. De blir alltid hørt i sakene. Vi har behov for bred informasjon dersom ansatte skal konfronteres. Vi søker først etter førstehåndsinformasjon og konkrete episoder. Undersøkelsene ledelsen gjør fører til registrering av atferd, samtale med ansatte, evt. tiltak og evaluering.*

I Tiltaksplan for oppfølging av ansatte står følgende Arbeidsdokumentet brukes ved oppfølging av ansatt der det trengs veiledning knyttet til å vise holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø, eller at skolen har mottatt klager på vedkommende som må følges opp av avdelingsleder. I alvorlige saker benytter rektor samme tiltaksplan. I tiltaksplanen er det ikke konkretisert undersøkelser, eller elevens stemme. I dokumentet er det lagt inn planlagte tiltak, når tiltakene skal gjennomføres, og hvem som er ansvarlige. Det er ikke tydelig hvordan dette arbeidsdokumentet kobles til elevens aktivitetsplan.

Fylkesmannen har ikke fått tilsendt eksempler på aktivitetsplaner etter § 9A-5. Det er heller ingen dokumentert fremgangsmåte på hvordan skolen skal gå frem for å undersøke disse sakene. Fylkesmannen kan på denne bakgrunn ikke konkludere med at rektor sikrer at skolen undersøker saken ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever.

2.2.2 Våre konklusjoner

Auglend skole oppfyller ikke regelverkets krav på disse punktene

- rektor sikrer ikke at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeier dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen
- rektor sikrer ikke at skolen straks undersøker saken ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever

2.3 Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak

2.3.1 Rettslige krav, våre observasjoner og vurderinger

Skolen skal lage en skriftlig aktivitetsplan for eleven

Rettslig grunnlag

Dere skal lage en skriftlig plan som skal beskrive hvilken eller hvilke elever planen gjelder, hvilket

problem tiltakene skal løse, hvilke tiltak dere har planlagt, når dere skal gjennomføre tiltakene, hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene, og når dere skal evaluere tiltakene, jf. opplæringsloven § 9 A-4 sjette ledd.

Det er ikke formkrav til planen utover at den skal være skriftlig. En aktivitetsplan behøver ikke å knytte seg til én bestemt elev, men kan ta for seg en situasjon eller utfordring som omfatter flere elever.

Eleven og foreldrene til eleven som saken gjelder, skal få de delene av aktivitetsplanen som omhandler eleven. Hvis eleven er over 18 år, skal ikke foreldrene få aktivitetsplanen, med mindre eleven selv ønsker det.

Lager skolen en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak?

Får eleven og foreldrene som saken gjelder, aktivitetsplanen fra skolen?

Våre observasjoner og vurderinger

Skolens mal for aktivitetsplan og arbeidsdokument er i tråd med de rettslige kravene. Skolens praksis viser at elev og foreldre som saken gjelder, får aktivitetsplanene fra skolen. *Pilå* viser saksgang og rutine for når det skal lages en aktivitetsplan, og rutine for hjemsending av aktivitetsplanen.

Fylkesmannens vurdering er at skolen lager en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen setter inn tiltak i en sak, og at eleven og foreldrene som saken gjelder får aktivitetsplanen fra skolen.

Skolen skal evaluere og tilpasse tiltakene

Rettslig grunnlag

For å kunne evaluere tiltakene slik det er bestemt i aktivitetsplanen, må dere skaffe dere tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, jf. opplæringsloven § 9 A-4 fjerde ledd. Eleven som tiltakene gjelder, har rett til å uttale seg. Eleven skal få nødvendig informasjon for å kunne ta stilling til om han eller hun vil uttale seg, hva saken gjelder og hvorfor og hvordan dere skal gjennomføre samtalen. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen og sørge for at den er tilpasset elevens modenhetsnivå. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

I mange tilfeller er det nødvendig å hente inn mer informasjon om hvordan tiltakene har virket. Dere må vurdere hvilke personer som kan gi slik informasjon.

Dere må vurdere informasjonen dere har hentet inn om hvordan tiltakene har virket, og med bakgrunn i vurderingen må dere tilpasse tiltakene. At dere må tilpasse tiltakene, betyr at dere må endre tiltakene eller sette inn nye tiltak, dersom eleven fortsatt opplever å ikke ha et trygt og godt skolemiljø. Evalueringen kan også føre til at dere forlenger tiltak som virker.

Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?

Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker?

Sørger rektor at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?

Våre observasjoner og vurderinger

Av intervjuer og dokumentasjon fra enkeltsaker ser Fylkesmannen at det alltid skrives inn tiltak i aktivitetsplan, og at tiltakene gjennomføres. Planene viser også at tiltakene evalueres i samarbeid med elev og foresatte. Disse kan komme med sitt syn, og tiltakene kan justeres eller endres på bakgrunn av dette.

Pilå viser en framgangsmåte som sikrer at aktivitetsplanene skal evalueres og avsluttes, eller videreføres med nye tiltak. Rektor skriver i Reflex at det alltid settes av et eksakt tidspunkt for evaluering: *Vi evaluerer tiltak og viderefører, setter i verk nye ved behov, eller avslutter saken. Vår erfaring er at tiltakene ofte virker, men at vi har behov for å videreføre dem over tid.* Rektor skriver også at dersom tiltakene ikke har fungert etter første evalueringsmøte, kobles rektor på og innkaller foresatte og/eller elev til møte.

Fylkesmannen vurderer at rektor følger opp at skolen gjennomfører tiltakene i tråd med aktivitetsplanen, og at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket. Elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker, blir også ivaretatt. Rektor sørger også for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn.

Informerer skolen elever og foreldre som mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten, om at de kan melde saken sin til Fylkesmannen?

Våre observasjoner og vurderinger

Av intervju og Reflex fremgår det at skolen informerer på hjemmesiden, og informasjon om muligheten til å melde saken til Fylkesmannen ligger inne som fast punkt i alle aktivitetsplanene. Det er plakater om nytt regelverk etter kap.9A i opplæringsloven i alle klasserom, og det er informert om på fellessamling for hele skolen. Elevene sa i intervju at de kunne gå rett til Fylkesmannen hvis skolen ikke gjorde så mye. Dette visste de fordi de hadde snakket om det i klassen.

Fylkesmannens vurdering er at skolen oppfyller regelverket på dette området.

2.3.2 Våre konklusjoner

Auglend skole oppfyller regelverkets krav på disse punktene

- skolen lager en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak. Eleven og foreldrene som saken gjelder, får aktivitetsplanen fra skolen
- Rektor følger opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen. Rektor sikrer at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker. Rektor

sørger for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn

- Skolen informerer elever og foreldre som mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten, om at de kan melde saken sin til Fylkesmannen

3 Skolens plikt til å arbeide forebyggende og informere og involvere elever og foreldre

3.1 Plikten til å arbeide forebyggende, kontinuerlig og systematisk

3.1.1 Rettslige krav, våre observasjoner og vurderinger

Elevene skal få delta både i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for å skape et trygt og godt skolemiljø

Rettslig grunnlag

Elevene skal få delta både i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for å skape et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven § 9 A-8 første ledd. Elevene kan bli involvert gjennom for eksempel aktiviteter og dialog i hverdagen, og gjennom planlagte samtaler og møter. Hvordan elevene skal ta del i arbeidet, skal dere tilpasse til saken og elevenes alder og forutsetninger. Dere kan for eksempel sette av tid til å arbeide med skolemiljø som et fast tema i klassens time.

Sikrer rektor at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø?

Våre observasjoner og vurderinger

Intervju og dokumentasjon viser at elevene i skolemiljøutvalget (SMU) planlegger og gjennomfører ulike trivselstiltak som brettspill-uker, juleutstilling, kino og bokdag. SMU har et eget årshjul for arbeidet sitt.

Elevrådet jobbet skoleåret 17/18 med tematikken nettvett. Dette året er de blitt gjort kjent med skolens handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø, og har kap.9A som tema.

Intervju og referat fra elevrådet viser at elevene i alle klassene blir involvert i større eller mindre grad ved at elevrådet ber om innspill og meninger fra klassene.

Skolen involverer elevene gjennom for eksempel aktiviteter og dialog i hverdagen, og gjennom planlagte samtaler og møter. De ansatte har ulike måter å involvere elevene på. Lærerne legger til rette for klassens time. Eksempler på tema i disse timene er å utarbeide klasseregler sammen med elevene, dialog med elevene om hvordan de skal være mot hverandre, samtaler om dette i plenum, og skolemiljøtema blir tatt opp i klassen ut fra behov. Elevene får uttale seg om saker som involverer dem selv, bl.a. kap.9A-saker.

Elevene har ikke vært delaktige i utarbeidelse av *Handlingsplan §9a Retten til et godt psykososialt miljø* der f.eks kjennetegn på god praksis knyttet til trygt og godt skolemiljø er konkretisert. Gjennom intervju går det frem at elevene heller ikke har vært involvert i utarbeidelse av *Sosial handlingsplan for Auglend skole*. Denne planen skal sikre at de ulike trinnene er involvert i planlegging og gjennomføring av ulike tiltak for et trygt og godt skolemiljø. Denne planen inneholder konkrete verktøy for å utvikle sosial kompetanse på de ulike trinnene.

Fylkesmannens vurdering er videre at rektor ikke har en bestemt fremgangsmåte som sikrer at elevene i alle klassene blir involvert i arbeidet med et trygt og godt skolemiljø

Alle som jobber på skolen, skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø. Lærerne som jobber på skolen, skal fremme en positiv samhandling i klassemiljøet

Rettslig grunnlag

Rektor skal jobbe for at alle som jobber på skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven § 9 A-3 første og andre ledd. Skolemiljøet skal virke positivt på elevenes helse, trivsel og læring, på trygghet og sosial tilhørighet. Arbeidet skal strekke seg lenger enn å hindre krenkelsers, og det må omfatte holdninger, verdier, undervisningspraksis, relasjoner og ledelse. Rektor kan for eksempel legge til rette for at alle som jobber på skolen, kan diskutere etiske dilemmaer og bli bevisst på det etiske ansvaret som hviler på dem.

Rektor skal jobbe for at lærerne skal etablere en positiv relasjon til hver enkelt elev, og at de skal fremme en positiv samhandling i klassemiljøet, jf. opplæringsloven § 9 A-3 første og andre ledd. For å få til dette må lærerne ha nødvendige rammebetingelser og kompetanse. Eksempler på relevante rammebetingelser er klassestørrelse og stillingsprosent.

Jobber rektor for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø?

Jobber rektor for at lærerne skal fremme en positiv samhandling i klassemiljøet?

Våre observasjoner og vurderinger

Foresatte og ansatte forteller at de opplever at rektor er opptatt av å skape et godt skolemiljø. Kjennetegn på god praksis står skrevet i handlingsplanen for et godt psykososialt miljø. Det går frem av dokumentasjonen intervju at rektor sørger for kunnskap om og kompetanse til å oppfylle aktivitetsplikten, og om retten til et trygt og godt skolemiljø. Rektor bruker planleggingstid til å jobbe med kollegiet.

Foresatte, elever og ansatte uttrykker at de er trygge på at utfordringer i skolemiljøet vil bli tatt fatt i av rektor på en god måte. Rektor har fastsatt rutiner i *Tiltaksplan for oppfølging av ansatte* som viser at rektor følger opp dersom en ansatt på skolen ikke praktiserer holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø.

Sosialrådgiver har en sentral rolle på skolen ved å sørge for at det praktiseres gode holdninger og verdier når hun følger opp og veileder lærere i arbeidet med skolemiljø. I tillegg viser intervjuene at sosialrådgiver bidrar med veiledning av ansatte, og sørger for å innhente kompetanse utenfra dersom skolen trenger det. Skolen har laget rutiner for at alle klassene skal kartlegge

klassemiljøet ved bruk av Spekter. Intervjuene forteller oss at dette ikke er en helt innarbeidet praksis, men at rektor jobber med det. Derimot viser *Årshjul for kvalitetsutvikling* at skolen har et system for oppfølging av Elevundersøkelsen.

Fylkesmannens vurdering at rektor arbeider for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø, og for at lærerne skal etablere en positiv relasjon til hver enkelt elev og fremme en positiv samhandling i klassemiljøet.

Skolen skal evaluere sitt samlede arbeid for et trygt og godt skolemiljø

Rettslig grunnlag

Skolen skal evaluere sitt samlede arbeid for et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven § 9 A-3 andre ledd. Evalueringen må omfatte det forebyggende, kontinuerlige og systematiske arbeidet for å fremme et trygt og godt skolemiljø, hvordan dere oppfyller aktivitetsplikten og den skjærpede aktivitetsplikten, og hvordan dere informerer og involverer elever og foreldre. Dere må basere evalueringen på synspunkter fra elever, foreldre og ansatte. Det er tilstrekkelig å basere seg på synspunktene fra et utvalg av elever, foreldre og ansatte. Dersom evalueringen viser at dere ikke oppfyller kravene som følger av opplæringsloven kapittel 9 A, må dere gjøre endringer i måten dere jobber på, slik at kravene blir oppfylt. Dere må også gjøre endringer dersom evalueringen avdekker svakheter i skolens praksis som gir risiko for at kravene ikke vil bli oppfylt for fremtiden.

Evaluerer skolen det forebyggende arbeidet med skolemiljøet basert på blant annet synspunkter fra elevene, foreldrene og ansatte?

Våre observasjoner og vurderinger

Det går frem av intervjuene at elevrådet evaluerer elevrådsarbeidet en gang i året. Men det er ikke dokumentert hva denne evalueringen inneholder, og hvordan den følges opp. Referat fra elevrådsmøter viser at elevrådet spør etter i klassene for å få forslag til aktiviteter og forbedringer. Av referat ser vi at elevrådet f.eks har evaluert hvordan banefordelingen fungerer. I intervjuene og fra referat ser vi at «utegruppen» i FAU har jobbet med utemiljøet og at elevrådet har jobbet med tema «drømmeskolegården». Fylkesmannen legger til grunn at dette arbeidet er et resultat av evalueringer gjort rundt det forebyggende arbeidet.

Årshjul for kvalitetsutvikling viser at skolen skal bruke svarene i Elevundersøkelsen til å vurdere eventuelle tiltak for skolemiljøet. I årshjulet blir det presisert at elevenes stemme skal bli hørt og tatt med videre. Avdelingsleder skal ifølge prosedyren lage en framdriftsplan for arbeidet med frister og ansvarsfordeling. Fylkesmannen har ikke mottatt en slik fremdriftsplan og ikke fått svar i intervjuene som bekrefter en slik praksis.

Fylkesmannen kan ikke se at skolen foretar evalueringer av både det forebyggende, kontinuerlige og systematiske arbeidet for å fremme et trygt og godt skolemiljø, hvordan dere oppfyller aktivitetsplikten og den skjærpede aktivitetsplikten, eller hvordan dere informerer og involverer elever og foreldre.

Rektor svarer i intervju og Reflex at hun sammen med de ansatte har planer om å evaluere *Handlingsplan §9a Retten til et godt psykososialt miljø* og nye rutiner over nyttår. Det er ikke lagt inn

i rutiner eller årshjul for elevråd, FAU, SMU eller handlingsplanen at arbeidet skal evalueres. Vi har heller ikke fått dokumentasjon som viser slike evalueringer.

Fylkesmannens vurdering er at skolen ikke i tilstrekkelig evalueringer det forebyggende arbeidet med skolemiljøet basert på blant annet synspunkter fra elever, foreldre og ansatte.

3.1.2 Våre konklusjoner

Auglend skole oppfyller regelverkets krav på disse punktene

- rektor arbeider for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø
- rektor arbeider for at lærerne fremmer en positiv samhandling i klassemiljøet

Auglend skole oppfyller ikke regelverkets krav på disse punktene

- skolen evaluerer ikke det forebyggende arbeidet med skolemiljøet basert på blant annet synspunkter fra elever, foreldre og ansatte
- rektor sikrer ikke at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø

3.2 Plikten til å informere og involvere elever og foreldre

3.2.1 Rettslige krav, våre observasjoner og vurderinger

Skolen skal gi elevene og foreldrene informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø

Rettslig grunnlag

Skolen skal gi elevene og foreldrene informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, skolens aktivitetsplikt og retten til å melde en sak til Fylkesmannen, jf. opplæringsloven § 9 A-9 første ledd. Dere må gi informasjonen på en måte og i et omfang som gjør at elevene og foreldrene kan ivareta sine rettigheter etter loven. Dere må gjøre informasjonen tilgjengelig for alle. Det er ikke tilstrekkelig at elevene videreformidler informasjonen til foreldrene.

Gir skolen elevene og foreldrene informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, om skolens aktivitetsplikt og om retten til å melde en sak til fylkesmannen?

Våre observasjoner og vurderinger

Svarene i Reflex og intervjuene viser at rektor informerer elevene på fellessamling ved skolestart, og lærerne informerer klassene. Plakater om nytt regelverk kap.9A henger i alle klasserom. Informasjon blir gitt på foreldremøter ved oppstart av nytt skoleår. Rektor har egne møter dersom det er trinn som har utfordringer med skolemiljøet og repeterer informasjonen der. Rektor har også eget møte med hørselsavdelingen med tolk. Informasjonen ligger på hjemmesiden og *Handlingsplan §9a Retten til et godt psykososialt miljø* er sendt hjem til alle som ranselpost. I *aktivitetsplanene* informeres det også om retten til å melde saken til Fylkesmannen. Vi vurderer at informasjonen blir gitt på en slik måte at den er forståelig for alle.

Skolens hjemmeside har ennå både gammel og ny handlingsplan, *Handlingsplan mot mobbing* (gammel versjon) og *Handlingsplan §9a Retten til et godt psykososialt miljø* (ny versjon). Skolen trenger å rydde på hjemmesiden og ta bort feilaktig og gammel informasjon, slik at informasjonen også på nettsiden blir gitt på en måte og i et omfang som gjør at elevene og foreldrene kan ivareta sine rettigheter etter loven.

Fylkesmannens vurdering er at skolen gir elevene og foreldrene informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, om skolens aktivitetsplikt og om retten til å melde en sak til Fylkesmannen.

Skolen skal informere aktuelle råd og utvalg om rett til innsyn og rett til å uttale seg i saker som er viktige for skolemiljø.

Rettslig grunnlag

Dere skal informere aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, jf. forvaltningsloven § 11 og opplæringsloven § 9 A-3 andre ledd. Dere skal i tillegg informere aktuelle råd og utvalg om at de har rett til å uttale seg i alle saker som er viktige for skolemiljøet.

Dere skal så tidlig som mulig ta aktuelle råd og utvalg med i arbeidet med skolemiljøtiltak, jf. opplæringsloven § 9 A-9 tredje ledd. Dere må ta rådene og utvalgene med i arbeidet tidlig nok til at de får en reell innflytelse. Hvilke organ som er aktuelle å ta med i arbeidet, varierer etter skoletype.

Sikrer rektor at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, og at de har rett til å uttale seg i saker som er viktig for skolemiljøet?

Våre observasjoner og vurderinger

Auglend skole har driftsstyre, FAU og elevråd. Fylkesmannen har i sine undersøkelser ikke fått svar på eller dokumentasjon som viser at skolen informerer disse rådene om rettighetene. Rektor viser ikke til en bestemt fremgangsmåte eller at rektor følger opp om det blir gjort i praksis.

Skolen har også et utvalg som de kaller SMU. Utvalget er sammensatt av elever, en foreldrerepresentant og en ansatt. Utvalget har derfor ikke sammensetningen et skolemiljøutvalg skal ha etter opplæringsloven, jf. § 11-1a. *I skolemiljøutvalet skal elevane, dei tilsette, skoleleiinga og kommunen vere representerte. Skolemiljøutvalet skal vere sett saman slik at representantane for elevane og føresette til saman er i fleirtal.* Skolen har derfor ikke et SMU som tilfredsstillers opplæringslovens krav, og rektor sikrer da heller ikke at SMU får informasjonen.

Fylkesmannens vurdering er at rektor ikke sikrer at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, og at de har rett til å uttale seg i saker som er viktig for skolemiljøet.

Skolen må informere aktuelle råd og utvalg om alt som er viktig for skolemiljøet

Rettslig grunnlag

Dere må informere aktuelle råd og utvalg om alt som er viktig for skolemiljøet, jf.

opplæringsloven § 9 A-9 tredje ledd. Kravet om at det må være viktig for skolemiljøet, betyr at skolen ikke trenger å informere om dagligdagse enkelthendelser eller mindre endringer av rutiner. Skolen må selv ta initiativ til å orientere rådene og utvalgene når ny relevant informasjon er tilgjengelig eller kommet frem. Hvilke organ som er aktuelle, vil variere etter skoletype.

***Sikrer rektor at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om alt som er viktig for skolemiljøet?
Sikrer rektor at skolen tar elevrådet og FAU med i arbeidet med skolemiljøtiltak, og at det skjer så tidlig som mulig?***

Våre observasjoner og vurderinger

Referat fra møter i elevrådet viser at rådet jobber med saker for et trygt og godt skolemiljø, bla. arrangement og aktiviteter. Sist skoleår var temaet «digital dannelse» i forbindelse med innføringen av Chromebook. I år er tema «§9A». Fylkesmannen legger derfor til grunn at elevrådet får informasjon om det som er viktig for skolemiljøet. Rektor sikrer fremgangsmåten ved at sosialrådgiver er koordinator for elevrådet, og at elevrådet har en plan for møtetidspunkt gjennom året. Rektor uttaler i møte med oss at hun på sikt selv vil være tettere på elevrådet, men at hun pr. i dag følger opp ved å være i tett dialog med sosialrådgiver.

Referat fra møte i FAU og intervju med rektor og foreldrerepresentanter, viser at skolen informerer om resultat på Elevundersøkelsen og elevrettede tiltak for å bedre det generelle skolemiljøet. Rektor sikrer dette ved at FAU har fast sak «Informasjon fra rektor» i møtene. Gruppene i FAU jobber med psykososialt miljø, trafikksikkerhet, utemiljø og arrangement, og Fylkesmannen legger til grunn at skolen informerer gruppene om hva som er viktig for skolemiljøet. Slik bli også FAU med i arbeidet med skolemiljøtiltak.

Referat fra driftsstyret viser at skolen informerer ved å ha sak «Nytt fra skolen». I ett referatet, kommer det frem at skolen informerte om resultatene fra Elevundersøkelsen. Tidligere rektor har informert om de nye reglene etter kap. 9A i driftsstyret. Det er ikke dokumentert at driftsstyret får annen informasjon om skolemiljøet, eller at rektor har en fremgangsmåte for dette.

Som nevnt er ikke SMU riktig sammensatt. Vår konklusjon blir da at dette utvalget ikke blir informert av skolen om alt som er viktig for skolemiljøet.

Fylkesmannens vurdering er at rektor ikke sikrer at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om alt som er viktig for skolemiljøet. Fylkesmannen vurderer at rektor sikrer at skolen tar elevrådet og FAU med i arbeidet med skolemiljøtiltak, og at det skjer så tidlig som mulig.

Evaluerer skolen arbeidet med å informere og involvere aktuelle råd og utvalg basert på blant annet synspunkter fra elevene, foreldrene og ansatte?

Dokumentasjonen, svarene i Reflex og intervjuene viser ikke at skolen innhenter synspunkter fra foreldrene og elevene på hvordan arbeidet med å informere og involvere råd og utvalg fungerer. Det er ikke vist til rutiner eller lagt ved annen dokumentasjon som viser evalueringer av dette arbeidet.

Fylkesmannen vurderer derfor at skolen ikke evaluerer arbeidet med å informere og involvere aktuelle råd og utvalg basert på blant annet synspunkter fra elevene, foreldrene og ansatte tilstrekkelig.

3.2.2 Våre konklusjoner

Auglend skole oppfyller regelverkets krav på disse punktene

- skolen gir elevene og foreldrene informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, om skolens aktivitetsplikt, og om retten til å melde en sak til Fylkesmannen
- rektor sikrer at skolen tar elevrådet og FAU med i arbeidet med skolemiljøtiltak, og at det skjer så tidlig som mulig

Auglend skole oppfyller ikke regelverkets krav på disse punktene:

- rektor sikrer ikke at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, og at de har rett til å uttale seg i saker som er viktig for skolemiljøet
- rektor sikrer ikke at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om alt som er viktig for skolemiljøet
- skolen evaluerer ikke arbeidet med å informere og involvere aktuelle råd og utvalg basert på blant annet synspunkter fra elevene, foreldrene og ansat

4 Frist for retting av regelverksbrudd

I kapitlene ovenfor har vi konstatert at dere ikke oppfyller regelverket på alle områder. Vi gir dere en frist til å rette bruddene, jf. kommuneloven § 60 d.

Frist for retting er 1. mai 2019. Før fristen må dere sende oss en erklæring om at forholdene er rettet og en redegjørelse for hvordan bruddene er rettet.

Hvis dere ikke har rettet regelverksbruddene før rettefristen, vil vi vedta pålegg om retting. Et pålegg om retting er et vedtak som dere kan klage på, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

Følgende pålegg er aktuelle å vedta etter utløp av rettefristen:

1. Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø:

Stavanger kommune må sørge for at Auglend skole oppfyller plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, jf opplæringsloven §§ 9A-3, 9A-4 og 9A-5.

Stavanger kommune må i denne sammenheng se til at

- a) rektor sikrer at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeier dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen
- b) rektor sikrer at skolen straks undersøker saken ved mistanke om, eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever

2. Skolens plikt til å arbeide forebyggende, kontinuerlig og systematisk for å fremme et trygt og godt skolemiljø:

2.1 Stavanger kommune må sørge for at Auglend skole oppfyller plikten til å arbeide forebyggende, kontinuerlig og systematisk for å fremme et trygt og godt skolemiljø jf. opplæringsloven § 9 A-3 og 9 A-8 første ledd.

Stavanger kommune må i den sammenheng se til at

- a) rektor sikrer at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø
- b) skolen evaluerer det forebyggende arbeidet med skolemiljøet basert på blant annet synspunkter fra elevene, foreldrene og ansatte

2.2 Stavanger kommune må sørge for at Auglend skole oppfyller plikten til å informere og involvere elever og foreldre

Stavanger kommune må i den sammenheng se til at:

- a) rektor sørger for at skolen oppretter et skolemiljøutvalg i tråd med opplæringsloven § 11-1a
- b) rektor sikrer at aktuelle råd og utvalg er informert om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, og at de har rett til å uttale seg i saker som er viktig for skolemiljøet
- c) rektor sikrer at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om alt som er viktig for skolemiljøet
- d) skolen evaluerer arbeidet med å informere og involvere aktuelle råd og utvalg basert på bl.a. synspunkter fra elevene, foreldrene og ansatte

Dere har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Stavanger 18.02.2019

Anita Olufsen
tilsynsleder

Elisabeth Ur Fjørtoft

Hallgeir Bø

Vedlegg: Liste over dokumentasjon

- Registrering §9a -informasjon til kontaktlærer.docx
- Årshjul 17-18.doc
- Mal Aktivitetsplan Auglend
- Mal Tiltaksplan mot uønska atferd
- Arbeidsdokument Tiltaksplan for oppfølging av ansatte.docx
- Slik håndterer vi personalsaker på Auglend skole.docx
- Skolemiljø -skriv til foreldre på hjemmesiden.docx
- plakat-nyttregelverk_mobbing.pdf
- Aktiviteter i storefri.html
- Attest for deltakelse i SMU.html
- Brettspilluker.htmlRD-kino.html
- Årshjul møter i smu 2018-2019.html
- 4 Zero skoleåret 2018-2019 (1).docx
- 5 Zippy skoleåret 2018-19.docx
- §9a aktivitetsplikt og aktivitetsplan.pptx
- PU-tid §9a SFO.pptx
- Plan for sosial kompetanse.docx
- Handlingsplan mot mobbing (oppdatert etter ny lovtekst §9a).doc
- Skolemiljø PLAKAT.docx
- PP-presentasjon Foreldremøte skoleåret 2018 1. trinn.pptx
- PP-presentasjon Foreldremøte skoleåret 2018 6. trinn ferdig.pptx
- Udir om mobbing PowerPoint til bruk foreldremøter.pptm
- Årshjul møter i smu 2018-2019.html
- 16 aktivitetsplaner
- 7 tiltaksplaner for uønska atferd
- Årshjul for kvalitetsutvikling
- *Pilå* – saksgang ved aktivitetsplan eller tiltaksplan uønska atferd
- PP-presentasjon *Repetisjon og eksempler – slik fungerer nye rutiner §9A*
- Mal for medarbeidersamtale Auglend skole
- Utdrag fra epost fra rektor til ansatte på Auglend skole